

Flora- en faunaonderzoek Noord-zuidverbinding Hulsen

Definitief

Opdrachtgever:

Gemeente Hellendoorn
De heer R.H.G. ten Hove
Postbus 200
7440 AE Nijverdal
T 0548-630000
I www.hellendoorn.nl

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 5073

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
S. Boekhout	G. Lubbers	7-11-2011

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding en doel.....	2
2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK.....	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Nieuwe situatie.....	3
3. NATUURWETGEVING	4
3.1 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna.....	4
3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	4
3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermd gebieden	5
3.4 Rode lijst.....	5
4. METHODE.....	6
4.1 Bureauonderzoek.....	6
4.2 Veldbezoek.....	6
4.2.1 Vleermuizen.....	6
4.2.2 Onderzoek overige beschermde soorten	7
5. BESCHERMDE SOORTEN	8
5.1 Flora	8
5.2 Zoogdieren.....	8
5.2.1 Vleermuizen.....	8
5.2.2 Grondgebonden zoogdieren.....	9
5.3 Vogels.....	10
5.4 Amfibieën, reptielen en vissen.....	12
5.5 Ongewervelden.....	12
6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	13
6.1 Beschermde natuurgebieden.....	13
6.2 Beschermde soorten	13
6.3 Tabel 1-soorten.....	13
6.4 Tabel 2 en 3-soorten.....	13
6.5 Rekening houden met verlichting en broedseizoen	14

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

BIJLAGE 2: RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN

BIJLAGE 3: VERSPREIDINGSKAART VLEERMUIZEN

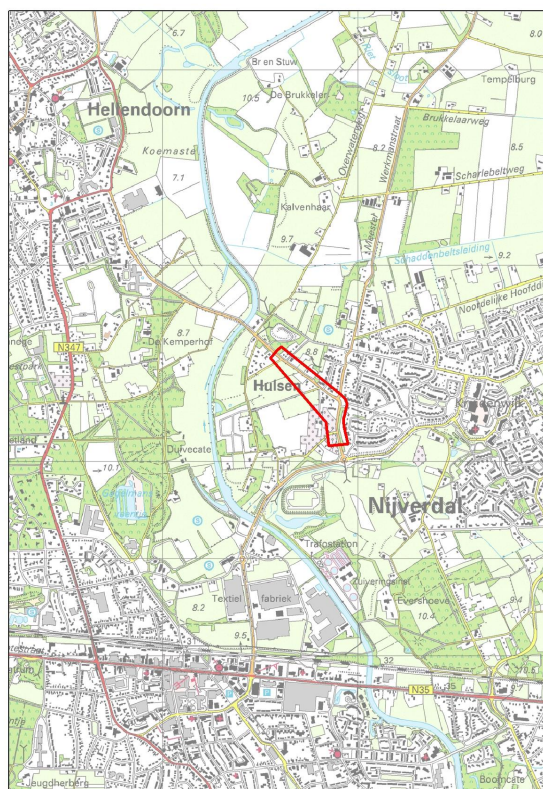
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van de gemeente Hellendoorn is in het voorjaar en (na)zomer een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd aan de westzijde van Hulsen. In het plangebied wordt een noord-zuidverbinding aangelegd. Deze nieuwe weg komt globaal te liggen vanaf de bestaande rotonde in de Helmkruidlaan tot aan de Hellendoornse brug over de Regge bij de Overwaterweg. In het kader van de bestemmingsplanprocedure is een flora- en faunaonderzoek noodzakelijk.

Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten en de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op deze soorten. Onderliggende rapportage gaat in op de resultaten van het flora- en faunaonderzoek dat in het kader van de Flora- en faunawet is uitgevoerd.

Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging van het plangebied.

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is aan de westkant van Hulsen gelegen. Het plangebied omvat de Collenstaartweg en gedeeltelijk de zijwegen Jipkesbeltweg en Bruggenbeltweg. Het plangebied is aan de rand van de bebouwde kom en het agrarische gebied gelegen. In en aangrenzend het plangebied liggen verschillende vrijstaande woningen. Het agrarische gebied bestaat uit weilanden en aardappel- en maïsakkers. In het plangebied zijn verschillende bomenlanen aanwezig met voornamelijk eiken. Er liggen geen watergangen in het plangebied.

2.2 Nieuwe situatie

Binnen het plangebied wordt een nieuwe weg met rotonde aangelegd (bijlage 2). Deze weg komt globaal te liggen vanaf de bestaande rotonde in de Helmkruidlaan tot aan de Hellendoornse brug over de Regge bij de Overwaterweg. Langs de nieuwe weg wordt aan beide zijden een watergang gerealiseerd met aan de noordzijde, ingesloten tussen de nieuwe weg en de Collenstaartweg, een wadi. Tevens wordt de Collenstaartweg (gedeeltelijk) gereconstrueerd. Ten behoeve van deze realisatie worden in het hele plangebied een aantal bomen gekapt (ongeveer 35). Er worden geen gebouwen gesloopt. De uitvoering is gepland in 2014/2015.

Foto's 1 t/m 4. Impressie van het plangebied.

3. NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal

vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Op ongeveer 1,5 km afstand is het Natura 2000-gebied 'Wierdense Veld' gelegen. Gezien de afstand en de ligging van het gebied aan de andere zijde van Hulsen wordt niet verwacht dat de voorgenomen ontwikkelingen een negatief effect hebben op dit Natura 2000-gebied. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is derhalve niet aan de orde.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermd gebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Het plangebied ligt op ongeveer 400 meter afstand van de EHS. De EHS is langs de Regge gelegen. Gezien de kleinschalige ontwikkeling (verlegging weg) worden geen negatieve effecten verwacht of een aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Een uitgebreide toetsing aan de EHS wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.4 Rode lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Een vermelding op een Rode Lijst geeft dus een indicatie over hoe het een soort vergaat, het is geen indicatie over de zeldzaamheid. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de staatssecretaris van het Ministerie van EL&I. In totaal zijn 18 Rode Lijsten aanwezig waarop 3363 soorten zijn vermeld. Op de Rode Lijst staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. Binnen deze rapportage wordt alleen ingegaan op soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet en worden geen Rode Lijst-soorten aangehaald.

4. METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en aanvullende veldbezoeken.

4.1 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- Landelijke, provinciale en gemeentelijke verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, zoals verspreidingsatlassen en websites als www.waarneming.nl en www.telmee.nl. De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Waarnemingen op websites zijn vaak tot op de exacte locatie te herleiden.
- Steenuilgegevens van steenuilwerkgroep Hellendoorn. Bij de steenuilwerkgroep Hellendoorn zijn in de omgeving van het plangebied verspreidingsgegevens opgevraagd van de steenuil bij dhr. A. Stevens.
- Er is tevens gebruik gemaakt van de eigen database van Eelerwoude. Eelerwoude heeft in de omgeving van het plangebied namelijk meerdere flora- en faunaonderzoeken uitgevoerd. Deze resultaten zijn meegenomen bij de uitwerking.

4.2 Veldbezoek

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid en verspreiding van beschermde planten- en diersoorten binnen en rondom het plangebied, is in het voorjaar en de (na)zomer van 2011 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd. De aandacht heeft zich met name gericht op de aanwezigheid van vleermuizen, steenmarter, eekhoorn en vogels met een vaste verblijfplaats. Tijdens de veldbezoeken is ook gelet op andere (strikt) beschermde soorten. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door S. Boekhout, ecologische adviseur bij Eelerwoude in Goor.

4.2.1 Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en belangrijke foerageergebieden. Het onderzoek concentreerde zich rondom de slooplocaties in verband met mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in zowel de avonduren (start ruim voor zonsondergang tot ruim daarna) als de ochtenduren (tweede helft van de nacht). Er zijn in totaal vier veldbezoeken gebracht. Twee bezoeken in de kraamperiode (mei – juni) en twee bezoeken in de baltsperiode (augustus – september). Deze bezoeken zijn uitgevoerd onder voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden op de volgende data: 16 mei, 20 juni, 25 augustus en 13 september 2011.

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D100 in combinatie met een Pettersson D240X. Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden. Daarnaast is gebruik gemaakt van opname apparatuur. Het geluid van de vleermuis is opgenomen en geanalyseerd in het hiervoor speciaal ontworpen programma Batsound. Het vleermuisonderzoek volgt het 'Protocol voor

vleermuisinventarisaties' dat in maart 2011 is geactualiseerd en door het Ministerie van EL&I is goedgekeurd. Voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek wordt dit protocol gehanteerd door het Netwerk Groene Bureaus, waarbij Eelerwoude is aangesloten.

4.2.2 Onderzoek overige beschermde soorten

In en rond het plangebied kunnen nog een aantal andere beschermde soorten dan vleermuizen voorkomen. Voor een groot deel zal het gaan om algemeen voorkomende en licht beschermde soorten, maar ook de aanwezigheid van een aantal strenger beschermde soorten zoals steenmarter en vogels met een vaste verblijfplaats zijn niet op voorhand uit te sluiten. Het veldwerk naar de groep van overige soorten is uitgevoerd voorafgaand, tijdens en/of na afloop van de veldbezoeken naar vleermuizen.

5. BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Flora

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De vegetatie in het plangebied bestaat uit algemene soorten. Er zijn geen literatuurgegevens voorhanden van beschermde flora binnen en in de directe omgeving van het plangebied.

Effecten en ontheffing

Beschermde soorten worden op basis van de aangetroffen biotopen (o.a. verharding, begrazing door schapen, akkers) niet verwacht, omdat geschikte groeiplaatsen voor beschermde soorten ontbreken.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Tijdens de veldbezoeken zijn twee vleermuissoorten aangetroffen in en rondom het plangebied. Dit betreffen de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Beide zijn in kleine aantallen passerend en jagend in en rondom het plangebied waargenomen. Bijlage 3 geeft de verspreidingskaart weer van de aangetroffen soorten.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene soort in Nederland en kan vrijwel overal worden aangetroffen. Ook in stedelijke omgeving is de gewone dwergvleermuis de meest algemene soort. Gedurende het hele jaar worden vooral gebouwen als verblijfplaats gebruikt. De soort heeft een voorkeur voor spleetvormige holten zoals spouwmuren, maar verblijft ook tussen daklagen, achter betimmering, daklijsten of onder dakpannen.

Laatvlieger

De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor (al laat de soort wel een dalende trend zien) en jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande groenelementen zoals bosranden, houtwallen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich onder andere in de spouwmuur, ongebruikte dakruimten, achter en onder (dak)betimmering en onder daklijsten en dakpannen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen.

Verblijfplaats

Zowel in als in de directe omgeving van het plangebied zijn diverse gebouwen aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. In een woning aan de Collenstaartweg is een verblijfplaats aangetroffen van enkele gewone dwergvleermuizen (1-3). Dit betrof een zomerverblijfplaats van vermoedelijk mannetjes. Tijdens de balts- en paarperiode is rondom het gebouw een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen. Waarnemingen van baltsende vleermuizen vormen een indicatie waar zich paarverblijven bevinden en vaak overwinteren vleermuizen ook op deze locaties.

In het plangebied zijn diverse bomen aanwezig die dienst kunnen doen als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten. De aanwezige bomen zijn oud genoeg om holten en spleten te bevatten. Er zijn echter geen boombewonende soorten, zoals rosse vleermuis, in en rondom de te kappen bomen waargenomen.

Vliegrouete en/of foeragegebied

In het plangebied is veel groen aanwezig in de vorm van bomenlanen. De aangetroffen soorten zijn in kleine aantallen jagend en passerend aangetroffen, waarbij met name de gewone dwergvleermuis gebonden is aan lijnvormige elementen voor hun oriëntatie. Er zijn geen belangrijke vliegroutes en foeragegebieden vastgesteld.

Echolocatie

Vleermuizen gebruiken ter oriëntatie ultrasone echolocatie. Vleermuizen oriënteren met slechts de echo's van de door hen uitgezonden geluiden, die door de omgeving worden teruggekaatst. Ze kunnen daardoor niet alleen kleine hindernissen in snelle vlucht vermijden, maar tegelijkertijd vliegende insecten ontdekken, herkennen, hun plaats bepalen en ze vangen. Zelfs onbeweeglijke voorwerpen, zoals bloemen, kunnen door hun vorm worden herkend, ondanks de vele andere echo's die in de dichte vegetatie worden teruggekaatst.

Effecten en ontheffing

Vleermuizen behoren tot de groep van strikt beschermde soorten (tabel 3 van de Flora- en faunawet). Dit betekent dat niet alleen hun verblijfplaatsen maar ook hun functionele leefgebied beschermd is (vliegroutes en foerageergebieden). Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van de verblijfplaats(en) en de functionele leefomgeving van de aanwezige soort(en) dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaats

In de te kappen bomen zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. De verblijfplaats van gewone dwergvleermuis in het woonhuis zal behouden blijven. Deze zal ook niet verstoord worden door de voorgenomen ontwikkelingen. Bebouwing blijft gehandhaafd. Negatieve effecten op verblijfplaatsen worden daarom niet verwacht.

Vliegroute en foerageergebied

Het plangebied en de directe omgeving wordt door een klein aantal vleermuizen gebruikt als vliegroute en foerageergebied. Er zijn geen belangrijke vliegroutes of foerageergebieden vastgesteld. Een klein deel van de bomenlaan zal gekapt worden, maar verwacht wordt dat de functionele leefomgeving behouden blijft, doordat lijnvormige elementen behouden blijven of eventuele onderbrekingen in de lijnstructuren, ten gevolge van de kap, voor vleermuizen te overbruggen zijn.

Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, is gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel

mogelijk vermijden en er zijn soorten die rond lantaarnpalen jagen. Op dit moment is binnen en rondom de nieuw aan te leggen weg weinig tot geen verlichting aanwezig en in de nieuwe situatie zal de verlichting toenemen. Verwacht wordt dat met de toename van verlichting rondom de te ontwikkelen locatie geen negatief effect zal optreden op de aanwezige soorten, mits men rekening houdt met de type verlichting. De aangetroffen soorten gelden namelijk niet als bijzonder gevoelig voor verstoring door verlichting tijdens het foerageren, maar wel bij verblijfplaatsen en vliegroutes. Er dient daarom wel te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Dit kan o.a. door gerichte verlichting met bijv. leds aan te brengen (figuur 2). Gekozen kan worden voor de toepassing van vleermuisvriendelijke verlichting. Uit recent onderzoek is gebleken dat amberkleurige verlichting vleermuisvriendelijk is. Op de site van de Zoogdierverseniging Nederland is hierover meer informatie te vinden (www.zoogdierverseniging.nl).

Aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor vleermuizen niet noodzakelijk. Wel wordt geadviseerd rekening te houden met verlichting.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Tabel 1-soorten

In de weilanden ten westen van de Collenstaartweg zijn diverse foeragerende konijnen aangetroffen. Daarnaast zijn sporen aangetroffen van veldmuis en mol. In het plangebied kunnen verder nog een aantal andere algemene grondgebonden zoogdieren voorkomen zoals egel, haas, hermelijn, wezel en (spits)muizen. Allen staan op tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Tabel 2 en 3-soorten

Er zijn tijdens het veldbezoek geen sporen (uitwerpselen, krabsporen) of verblijfplaatsen waargenomen van de steenmarter. In de omgeving van de volkstuinen rondom

Collenstaartweg nr. 9 is de steenmarter foeragerend aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen zijn bekend tussen spouwmuren en plafond, op zolders, kelders, in takkenhopen en bosschages. In het plangebied zijn zowel gebouwen als natuurlijke verblijfplaatsen aanwezig. Het plangebied maakt dan ook onderdeel uit van het leefgebied van de steenmarter. De steenmarter beschikt over een zeer groot leefgebied (gemiddeld 75 ha.) en kan in een nacht grote afstanden afleggen (gemiddeld 5 km). Het leefgebied zal als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling doorsneden worden.

Steenmarter

Steenmarters zijn territoriale dieren. Ze geven hun aanwezigheid aan met geurmerken. Die bestaan niet alleen uit uitwerpselen en urine, maar vooral ook uit geursporen die worden achtergelaten bij het lopen. In de eeltkussentjes onder de achterpoten zitten kliertjes die een geurstof produceren die bij elke stap wordt afgezet. Steenmarters weten daardoor heel snel of een gebied al door een soortgenoot wordt bewoond of niet.

Verblijfplaatsen en/of belangrijk foerageergebied van andere zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren (o.a. das, veldspitsmuis en waterspitsmuis) worden niet verwacht vanwege het ongeschikte/suboptimale biotoop en/of het bekende verspreidingsgebied van de soorten.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten.

Tabel 2 en 3-soorten

De steenmarter komt in de regio veelvuldig voor. Ook het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de steenmarter. Er zijn echter geen verblijfplaatsen aangetroffen. De steenmarter is een soort met een groot aanpassingsvermogen. Het is aannemelijk dat het plangebied ook na aanleg van de nieuwe

weg onderdeel uit blijft maken van het leefgebied van de soort. Er worden geen negatieve effecten verwacht op de steenmarter (geen verkeerstoename). Voor de steenmarter blijft na de ontwikkeling voldoende leefgebied voorhanden.

Op andere zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden geen negatieve effecten verwacht vanwege het ongeschikte/suboptimale biotoop en/of het bekende verspreidingsgebied van de soorten.

Aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Algemene broedvogels en categorie 5

De aangetroffen vogels in en direct rondom de plangebieden vallen onder de groep van algemene broedvogels. Het gaat met name om soorten als houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, vink en winterkoning. Ook weidevogels als Kievit kunnen op de weilanden voorkomen. Mogelijk dat deze soorten ook in of in de directe omgeving van de te ontwikkelen locaties broeden. Koolmees en pimpelmees vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'. In de volgende paragraaf wordt toegelicht wat dit betekent.

Categorie 1-4

De aandacht tijdens de veldbezoeken ging vooral uit naar de mogelijke aanwezigheid van zgn. 'jaarrondsoorten', zoals huismuis, gierzwaluw en steenuil. Nesten en de functionele leefomgeving van jaarrondsoorten zijn namelijk gedurende het gehele jaar beschermd.

Rondom het plangebied zijn twee nestkasten aanwezig van de steenuil (bron: mondelinge mededeling dhr. A. Stevens, steenuilwerkgroep). Mogelijk is dit een gevolg door het verdwijnen van foerageergebied. De paardenweides hebben plaatsgemaakt voor akkerpercelen (maïs en aardappels). paardenweides zijn een belangrijke bron voor

de voedselvoorziening, akkerpercelen daarentegen niet. Ook elders in Nederland is de afname van voedsel één van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van de steenuil.

Er zijn verder geen (aanwijzingen van) verblijfplaatsen aangetroffen van andere jaarrondsoorten. Door de aanwezigheid van akkerpercelen biedt het plangebied ook voor andere jaarrondsoorten weinig potentie als leefgebied.

Effecten en ontheffing

Algemene broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die in gebruik zijnde nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. De genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Categorie 5

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook in de plangebieden voor (kunnen) komen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikt om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het om ondermeer koolmees en pimpelmees. Maar ook soorten als grote bonte specht en zwarte kraai staan op deze lijst. Het gaat voor deze soorten om een beperkt aantal broedparen van (vrij) algemeen voorkomende soorten. Ten behoeve van de herinrichting zullen mogelijk tijdelijk potentiële broedlocaties verdwijnen, maar op termijn komt hier leefgebied voor terug. Tevens komt in de omgeving van het plangebied veel potentieel geschikt leefgebied voor deze soorten voor. Van negatieve effecten die

vragen om mitigerende of compenserende maatregelen is voor deze groep van categorie 5-soorten daarom geen sprake.

Categorie 1 - 4

Rondom het plangebied zijn twee nestkasten aanwezig van de steenuil. Deze zijn echter afgelopen jaar niet meer in gebruik genomen door de steenuil, waarschijnlijk door het veranderende landschap. Op dit moment worden dan ook geen negatieve effecten verwacht op de steenuil door de ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de steenuil gelden vooralsnog dan ook geen aanvullende maatregelen of een ontheffingsplicht. Of steenuilen in de toekomst weer gebruik gaan maken van de nestkasten is sterk afhankelijk van hoe het landschap gebruikt gaat worden door de aanwezige grondgebruikers. Geadviseerd wordt om de steenuil (in de omgeving) nauwlettend in de gaten te (laten) houden, omdat indien de steenuil zich vestigt in het plangebied dit kan vragen op compenserende en mitigerende maatregelen. Steenuilwerkgroep Hellendoorn controleert jaarlijks de kasten en kan dit mogelijk monitoren. De steenuil staat op de Rode Lijst als bedreigd, het aantal broedparen is de laatste jaren sterk afgenomen en ook in de regio rond Hellendoorn is de steenuil een schaarse broedvogel. Vanuit soortbescherming is het dan ook wenselijk om maatregelen te nemen zodat de omgeving van het plangebied (ten westen) weer geschikt wordt als leefgebied voor de steenuil. Maatregelen kunnen onder andere bestaan uit het vergroten van het voedselaanbod door het realiseren van onder andere schapen en/of paardenweides en het aanleggen van bijvoorbeeld poelen. Mogelijk kan dit samen met de steenuilwerkgroep Hellendoorn opgepakt worden.

Rekening houdend met het broedseizoen, is nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op dit moment niet noodzakelijk voor vogels. Geadviseerd wordt om de steenuil nauwlettend in de gaten te houden en (opnieuw) geschikt maken van leefgebied.

5.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Amfibieën

Een aantal soorten, zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander, kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zijn geen watergangen (voortplantingsbiotoop) aanwezig. Strikt beschermde amfibieënsoorten worden niet in het plangebied verwacht vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten en/of het bekende verspreidingsgebied van de soorten.

Reptielen en vissen

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Vanwege het ontbreken van waterelementen zijn (beschermde) vissen niet aanwezig in het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep kan leiden tot een (tijdelijke) verstoring van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Van negatieve effecten op populatieniveau zal geen sprake zijn. Genoemde soorten zijn licht beschermd en vrijgesteld van de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Wel dient rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht. Er worden geen negatieve effecten verwacht op reptielen en vissen

Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek is niet van toepassing voor beschermde amfibieën, reptielen en vissen.

5.5 Ongewervelden

Voorkomen en functie

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het zeer onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervult.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden waargenomen. Negatieve effecten zijn niet te verwachten.

Voor beschermde ongewervelden is het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek niet van toepassing.

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Beschermde natuurgebieden

Op basis van deze quickscan worden geen effecten op Natura 2000-gebieden verwacht. Op ongeveer 1,5 km afstand ligt het Natura 2000-gebied 'Wierdense Veld'. De EHS ligt op ongeveer 400 meter afstand. Gezien de afstand, de ligging en/of de kleinschaligheid van de ruimtelijke ontwikkeling wordt niet verwacht dat deze een invloed heeft op de aangewezen habitattypen en soorten of aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Met de voorgenomen realisatie wordt ook niet verwacht dat de kernopgaven belemmerd worden in een mogelijke uitbreiding of kwaliteitsverbetering. Een toetsing in het kader van deze natuurwetgeving en dit natuurbeleid wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

6.2 Beschermde soorten

Geconcludeerd wordt dat zowel het plangebied en de omgeving een geschikt leefgebied vormt voor een aantal beschermde diersoorten in het kader van de Flora- en faunawet. Het gaat om algemene en licht beschermde soorten, zoals grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën, maar ook strikt beschermde soorten, zoals vleermuizen en (broed)vogels.

In tabel 1 is een samenvatting gegeven van de resultaten van (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in de plangebieden, de effecten op deze soorten en de te ondernemen stappen.

6.3 Tabel 1-soorten

Met de voorgenomen ontwikkelingen gaat weliswaar leefgebied verloren van tabel 1-soorten, maar van negatieve effecten op populaties is geen sprake. Wel kunnen op individueel niveau (tijdelijk) negatieve effecten optreden voor tabel 1-soorten. Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie

'niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen'. De functionele leefomgeving zal voor de aanwezige of te verwachten soorten behouden blijven. In de omgeving zijn daarnaast genoeg alternatieve mogelijkheden voorhanden en daarbij is het aannemelijk dat de nieuwe locatie ook na de ontwikkeling onderdeel blijft uitmaken van het leefgebied van de aanwezige dan wel te verwachten soorten.

6.4 Tabel 2 en 3-soorten

De omgeving en/of het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van strikter beschermde soorten vleermuizen en steenmarter. In één van de woningen langs de Collenstaartweg is een verblijfplaats aangetroffen van de gewone dwergvleermuis. De steenmarter is foeragerend aangetroffen. Op beide soorten worden geen negatieve effecten verwacht, omdat mogelijke verblijfplaatsen en functionele leefomgeving behouden blijven en genoeg alternatieve mogelijkheden voorhanden zijn.

Rondom het plangebied zijn twee nestkasten aanwezig van de steenuil. Deze zijn echter afgelopen jaar niet meer in gebruik genomen door de steenuil, waarschijnlijk door wijzigingen in het landgebruik. Op dit moment worden door de ruimtelijke ontwikkelingen dan ook geen negatieve effecten verwacht op de steenuil. Voor de steenuil gelden voornamelijk dan ook geen aanvullende maatregelen of een ontheffingsplicht.

Of steenuilen in de toekomst weer gebruik gaan maken van de nestkasten is geheel afhankelijk van hoe het landschap gebruikt gaat worden door de aanwezige grondgebruikers. Geadviseerd wordt om de steenuil (in de omgeving) nauwlettend in de gaten te (laten) houden, zodat indien de steenuil terugkeert opnieuw een toetsing aan de Flora- en faunawet plaats kan vinden en juiste maatregelen genomen kunnen worden. Steenuilwerkgroep Hellendoorn controleert

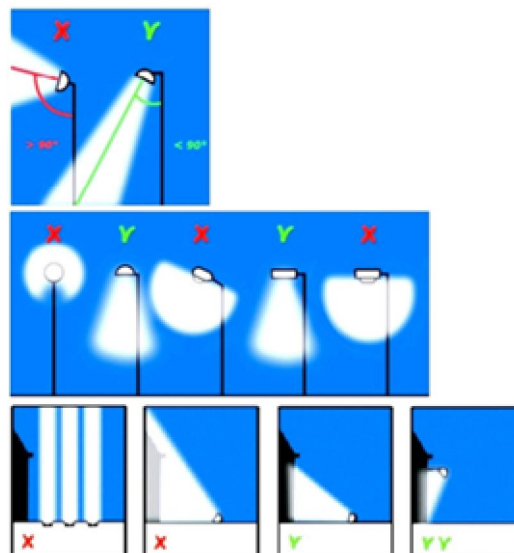
jaarlijks de kasten en kan hierin dan ook een bijdrage leveren. Tevens wordt geadviseerd om vanuit soortbescherming maatregelen te nemen zodat de omgeving van het plangebied (ten westen) weer geschikt wordt als leefgebied voor de steenuil.

Samengevat worden er geen negatieve effecten verwacht op beschermde flora en fauna in het plangebied en directe omgeving. Hiermee kunnen de plannen doorgang hebben in het kader van de Flora- en faunawet en de voorgenomen ontwikkeling gerealiseerd worden. Wel wordt geadviseerd rekening te houden met de steenuil.

6.5 Rekening houden met verlichting en broedseizoen

Een aantal nachttactieve dieren zoals vleermuizen, uilen en marters zijn gevoelig voor verlichting. Een aantal soorten vermijden kunstlicht zoveel mogelijk. Op dit moment is binnen en rondom de nieuw aan te leggen weg geen tot weinig verlichting aanwezig en in de nieuwe situatie zal de verlichting enigszins toenemen. Er dient daarom wel te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Dit kan o.a. door gerichte verlichting met bijv. leds aan te brengen (figuur 2). Gekozen kan worden voor de toepassing van vleermuisvriendelijke verlichting.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Figuur 2. Voorbeelden van verschillende type armaturen en plaatsingen om lichthinder te voorkomen.

Tabel 1. Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied.

Beschermings-status	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Verblijfplaats/ foerageergebied	Tijdelijk verstoring, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Verblijfplaats/ foerageergebied	Tijdelijk verstoring, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Steenmarter	Leefgebied	Geen, functionele leefomgeving blijft behouden.	Nee	Zorgplicht
3	Vleermuizen	Foerageergebied en vliegroute	Geen, verblijfplaatsen en functionele leefomgeving blijven behouden	Nee, mits	Verlichting tot minimum beperken en geen groenelementen verlichten, zorgplicht
V	Vogels	Broedlocatie	Tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht
V5	Vogels - categorie 5 (o.a. koolmees/pimpelmees)	Mogelijk broedlocatie en foerageergebied	Tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht

LITERATUURLIJST

Literatuur

Bode, A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger, Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Broekhuizen, S., D. Klees & G. Muskens, 2010. *De steenmarter*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV / Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, Utrecht / Arnhem.

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet*.

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.

Dietz, C., O von Helversen & D. Nill, vertaling en bewerking: P.H.C. Lina, 2011. *Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Biologie • Kenmerken • Bedreigingen*. De Fontein | Tirion Uitgevers B.V., Utrecht.

EcoGroen Advies, 2011. *Quickscan natuurtoets Groene Mal fase III. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving*. EcoGroen Advies, Zwolle.

Eelerwoude, 2004. *Ecologisch Onderzoek Drieluik Hellendoorn*. Eelerwoude, Goor.

Eelerwoude, 2010. *Nader onderzoek Flora- en faunawet Visschebelt Gemeente Hellendoorn*. Eelerwoude, Goor.

Eelerwoude, 2011. *Quickscan natuurtoets Midden Regge Groene Mal, Jipkesbelt (concept)*. Eelerwoude, Goor.

Hoekstra, B. et al., 2010. *Werkatlas Zoogdieren van Overijssel*. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging & Gegevensautoriteit Natuur 2011, 30 maart 2011. *Vleermuisprotocol 2011*.

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval

verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2: RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN

BIJLAGE 3: VERSPREIDINGSKAART VLEERMUIZEN

